

Mi lett belőled ifjú vegyész?

Révész Ágnes, tudományos munkatárs, ELKH
Rokob Tibor András, kutató, MSCI

Mikor nyertél vagy értél el helyezést kémiaversenyeken?

Andris: Az ezredforduló környékén voltunk középiskolások, ehhez az időszakhoz kötődtek a kémiaversenyek is. A felkészülés és maguk a versenyek is élményt jelentettek: előbbi azért, mert céltudatosan mélyedhettem el engem érdeklő dolgokban, utóbbiak pedig azért, mert olyan emberekkel ismerkedhettem meg, akikkel igazán egy hullámhosszon tudtam lenni. Ékeesebb bizonyítékot erre nem is lehetne találni, mint hogy Ágival is Irinyi-versenyen találkoztunk először.



Ági: Érdekes és vicces kettőnk számára, hogy ennyi év távlatából mennyire más mozzanatokra emlékszünk. De abban egyetértünk, hogy tényleg jó volt ebbe a közegbe, ebbe a társaságba bekerülni, az Irinyi-verseny után az OKTV-n, és az olimpiai felkészítőn már ismerősként találkozni.

Andris: Irinyi-verseny országos döntő (1998, 1999), OKTV országos 2. (2000), kémiai diákolimpia aranyérem (1999, Thaiföld; 2000, Dánia)

Ági: Irinyi-verseny országos 4. (1998), országos 3. (1999); OKTV országos 9. (2000)

Milyen indíttatásból kezdted el a kémiával komolyabban foglalkozni?

Andris: Már általános iskolában egyértelmű volt, hogy a reál tantárgyak vonzanak. A kémia és az informatika ezen belül mindig is a szívem

csücske volt, de abban, hogy az olvasgatásból, érdeklődésből aztán komoly időráfordítás, versenyzés, majd pályaválasztás legyen, egyértelmű szerepe volt annak is, hogy mely tanáraimmal találtam meg a hangot legjobban.

Ági: A természettudományos érdeklődés nálam is általános iskolás időszakra nyúlik vissza. Mérföldkövet jelentett a fizika tantárgy kezdete: a szaktanteremben egy ismert idézet függött: „Aki tud, az még nem tud mindent, de aki gondolkodik, az mindenre rájöhethet, ha ehhez eleget tud.”

Magával ragadott ez a hozzáállás a világhoz; úgy éreztem, ha a fizika ilyen, akkor azt nekem találták ki. Mindehhez szuper fizika tanárom is volt (Deme Éva), így aztán az általános iskolai lelkesedésemet a fizika uralta. A gimnáziumban aztán (ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium) fizikából és kémiából is magabiztos tudásra tehettem szert Holics László és Villányi Attila jóvoltából. Ennek hatására kezdett érdekelni a kémia is, és egy ideig fej-fej mellett haladt számomra a két tárgy (mindkettőből 4. lettem az országoson), végül a kémia került ki győztesen hosszabb távon. Összességében azt gondolom, hogy a tanáraimnak sokat köszönhetek, a tárgyi alapok biztosítása mellett az érdeklődés felkeltésében is szerepük volt.

Ki volt a felkészítő tanárod? Hogyan gondolsz vissza rá?

Andris: A Földes Ferenc Gimnáziumban Endrész Gyöngyi volt a felkészítés „motorja”, de több tanártól is lehetőségem nyílt tanulni; egy szakmailag kiemelkedő színvonalú, támogató háttér volt ez. Rengeteget köszönhetek az ELTE-n a Magyarfalvi Gábor nevével fémjelzett diákolimpiai felkészítő csapatnak; a sok-sok ismeret átadásán túl az ő munkájuk nyomán igazi közösség kovácsolódott a résztvevőkből; azóta is tartó szakmai és baráti kapcsolatok jöttek létre, az oktatókkal is és a diákok között is.

Ági: Az Apáczaiiban Villányi Attila személyében egy rendkívül elkötelezett és lelkes tanárom volt. Ezt jól illusztrálják gimnáziumunk falain messze túlnyúló munkái is (pl. számtalan tankönyve), de elsődleges fontosságúnak tekintette a saját tanítványai felkészítését is, melyet nagyon magas színvonalon végzett. Nemcsak alapos elméleti képzést kaptunk, de a gyakorlati fordulóra is sok lehetőségünk volt készülni. Ennek nagy szerepe volt abban, hogy a kémia végül a hivatásom is lett.

Hozzásegítettek-e a pályaválasztásodhoz a versenyeken elért eredmények?

Andris: Egyértelműen – futó gondolatként felmerült az orvosi pálya, de a természettudományos érdeklődés, a versenyeredmények, és az a jó hangulatú és pezsgő szakmai légkör, amelyben a felkészülések során részesülhettem a középiskolában és aztán különösen a diákolimpiára menvén az ELTE-n, egyértelműen az ELTE vegyész szak felé tereltek. Innen, jó mesterek kezei alatt tanulva, már könnyen fordult az utam az akadémiai kutatói pálya felé.

Ági: Mindenképpen. A versenyeken elért eredmények önmagukban is nagyban hozzájárultak, hogy az érdeklődésből hivatás legyen, de emellett fontosnak és értékesnek tartottam a további szakmai fejlődés szempontjából a megszerzett ismeretségeket is, mind a felkészítésben részt vevőkkel, mind a diáktársakkal az egész országból.

Mi a végzettséged és a pillanatnyi foglalkozásod? Maradtál-e a kémiai pályán?

Andris & Ági: Okleveles vegyészként végeztünk, ezután a kutatói hivatás iránti elköteleződéssel egyenesen a PhD képzés felé vezetett az út (Pápai Imre, MTA Kémiai Kutatóközpont, illetve Sztáray Bálint, ELTE témavezetésével). Fontosnak tartottuk a külföldi kutatói tapasztalatszerzést, ám mivel közben egymás iránt is elköteleződünk (2009-ben házasodtunk össze), így posztdoktori helyet már közösen választottunk. Prágában adódott mindkettőnk számára lehetőség (Lubomír Rulíšek, illetve Detlef Schröder, IOCB). Hazatérve az MTA (azóta ELKH) Természettudományi Kutatóközpontban folytattuk a tudományos munkát. A család bővülése nyomán (2013-ban születtek az ikreink) Andris 2016-ban a versenyszférába helyezkedett át (MSCI). Mostani foglalkozása kötvényekről szól kémiai kötések helyett, de a vegyész kutatói hivatással kapcsolatos tudás, értékrend és tapasztalatok biztos alapokat jelentettek ehhez is. Ági azóta is a TTK-n kutat: fehérjéket vizsgál nagyműszeres méréseket és számítógépes kiértékelést igénylő módszerekkel.

Nyertél-e más versenyt, ösztöndíjat (hazait, külföldit)?

Andris: Junior Prima díj, 2012

Ági: L'Oréal-UNESCO Magyar ösztöndíj a nőkért és a tudományért, 2013

Van-e kémikus példaképed (akár kortárs is)? Miért pont ő?

Andris: Nagyon szerencsésnek érzem magam, mert olyanoktól tanulhattam, olyanokkal dolgozhattam együtt, mint Pápai Imre, Soós Tibor, Hajós György, Lubomír Rulíšek. Átaluk érezhettem át és érezhettem egyre inkább magaménak a kíváncsi, elhivatott, kitartó, lánggal égő, de mégis józan, a világ megértése és a gondolatok letisztázása tekintetében fél munkát nem ismerő kutatói szellemiséget, és tanulhattam meg azt, hogy az igazán termékeny tudományos alkotómunkához egyszerre van szükség az intenzív munkára és az érzelmi biztonságra, családra, hobbira, kikapcsolódásra.

Ági: Nagyon nagy hatással volt rám prágai posztdoktori témavezetőm, Detlef Schröder. Kutatóként mindannyiunkat a kíváncsiság hajt, de az ő nyitottsága kiemelkedő volt. Minden a saját kutatásától távol eső téma is érdekelte, azonnal elkezdett rajtuk gondolkodni; nem volt olyan előadás, aminek a végén ne lendült volna az elsők között a magasba a keze (illetve egyre emlékszem, ami után meg is jegyezte, hogy „ez annyira rossz előadás volt, még kérdezni sem tudtam!”). Minket, tanítványait is erre biztatott, és számomra a mai napig az ő lelkesedése a „minta”.

Mit üzensz a ma kémia iránt érdeklődő diákoknak?

Andris: A kémiát ma talán ritkábban emlegetik, mint más természettudományos tárgyakat, de ez ne tévesszen meg! Az életünket, egészségünket, kényelmünket szolgáló, napjainkban is szédületes tempójú technológiai fejlődés, valamint az ember és környezet mostanában szerencsére kicsit talán nagyobb hangsúlyt kapó harmóniája egyaránt elképzelhetetlen a kémiai alap kutatások és fejlesztések nélkül.

Ági: Egyrészt: őrizzék meg a kíváncsiságukat, és lelkesedésüket! Sose féljenek kérdezni, ha valami érdekli őket, de ne is elégedjenek meg a felszínes magyarázatokkal, a „megszokott” érvelésekkel! Másrészt: ha a kutatást választják, mindenképpen szerezzenek tapasztalatot külföldön is. Nincs még egy eszköz, ami (a szakmai tudás mellett) ennyire tudná az ember látókörét bővíteni.

Andris & Ági: Légy barátságos versenytársaiddal. Nem tudhatod, melyikükből lesz végül a házastársad ☺